

5. Погосова К.О. Картина мира и ее виды. *Бюллетень Владикавказского института управления*. Владикавказ: Изд-во ВИУ, 2006. № 17. С. 217–230.

6. Ромашина О.Ю. Объективация эмоционально-чувственной картины мира в современном английском языке. *Научные ведомости. Серия Гуманитарные науки*. 2012. № 18 (137). Вып. 15. С. 82–88.

7. Фесенко С.Л. Лингвокультурологическая специфика эмоциональных концептов. *Композиционная семантика* : [материалы третьей междунар. школы-семинара по когнитивной лингвистике, (18-20 сентября 2002 г.)]. Тамбов, 2002. Ч. II. С. 64–67.

8. Шаховский В. Эмоции как объект исследования в лингвистике. *Вопросы психолингвистики*. 2009. № 9. С. 29–42.

9. Шаховский В. Эмоциональная картина мира в вербальной презентации. *Мир русского слова*. 2019. № 1. С. 35–43.

10. Эмотивная лингвоэкология в современном коммуникативном пространстве: кол. моногр / науч. ред. проф. В.И. Шаховский. Волгоград: Изд-во ВГСПУ «Перемена», 2013. 450 с.

ХАРАКТЕРНІ ВІДМІННОСТІ ІМПЛІЦИТНОСТІ ТА ЕКСПЛІЦИТНОСТІ В ЛІНГВІСТИЦІ ТА ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Мороз Є. С.

аспірант кафедри романо-германської філології

та методики викладання іноземних мов

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Ерліхман А. М.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри романо-германської філології

та методики викладання іноземних мов

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Для початку необхідно визначити поняття «імпліцитності» і «експліцитності» в лінгвістичному ракурсі. І вже на основі більш детальної характеристики можна буде визначити ключові особливості кожного терміна окремо.

Перейдемо до дослівного перекладу поняття «експлікації» – це роз'яснення (від лат. мови – *explicatio*). Експліцитним є явне твердження, що має своє власне і повне словесне вираження, максимально

виключаюче двозначність і неповноту контексту. Наприклад, експліцитність яскраво виражена в науковому дискурсі, де тексти не містять неточностей або недомовленостей.

Відповідно до прийнятої дефініції, експліцитний вираз має відкритий і зрозумілий зміст, що складається з певної сукупності чітких і зрозумілих мовних знаків, які несуть в собі конкретне значення [4, с. 6].

Що стосується змісту висловлювання, лексикологи поділяють його на дві групи: номінативний і комунікативний. Номінативний зміст висловлювання відноситься більше до експліцитності, в той час як комунікативний прагне до імпліцитності. Однак і той, і інший змістові висловлювання не укладені виключно в рамках експліцитності або ж імпліцитності. Завжди присутній певний підтекст – відповідно, номінативний і комунікативний.

Переходячи до більш глибокого рівня поділу, слід зазначити два пласта експліцитно номінативного змісту: денотативний і десігнативний. У свою чергу, експліцитно комунікативний зміст включає в себе безліч аспектів, зокрема, стиль висловлювання. Всі рівні змісту висловлювання тісно взаємопов'язані і безпосередньо впливають на сприйняття мовної одиниці.

Розглядаючи імпліцитні конструкції (від лат. мови – *implication* – сплетіння), мається на увазі складне висловлювання, яке не виражене експліцитно, а його розуміння впливає з асертивності частини на основі фонових знань. Імплікація детермінується як додатковий смисловий і емоційний зміст тексту [1, с. 27].

Експліцитне і імпліцитне вираження можна зіставити з допомогою «принципу айсберга» Е. Хемінгуея. Письменник використовує цю теорію як прийом використання підтексту, коли велика частина знаходиться поза полем зору, «під водою», як айсберг. Щодо понять «експліцитності» та «імпліцитності» можна провести подібну аналогію. Експліцитне – це «надводний» рівень, а імпліцитне – «підводний».

Вкрай важливим фактором є формат сприйняття адресатом мовної форми. Іншими словами, імпліцитне безпосередньо пов'язано з експліцитним, так як виражається і осягається за допомогою другого. Якщо ж продовжувати описовий аспект імпліцитності, слід додати, що імпліцитний сенс так само реальний, як і експліцитний, з тією відміткою, що перший знаходиться на більш глибокому і не настільки явному для сприйняття рівні. Імпліцитне є опосередкованою формою вираження думки в мові.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що принцип збалансованого співіснування експліцитності та імпліцитності є важливим в процесі організації комунікативної діяльності. Наявність в текстах або ж мовних одиницях імпліцитного (неявного) сенсу є

наріжним каменем процесу засвоєння і оперування інформацією. Імпліцитність вважається есенціальною смисловою частиною тексту або мови, так як нерозуміння імпліцитного інформаційного фрагмента може призвести до нерозуміння всього висловлювання в цілому [2, с. 30].

Художній дискурс являє собою велике поле для проведення лінгвістичних досліджень, в тому числі є багатовимірною практичною областю для вивчення імпліцитності і експліцитності. Тут же увагу дослідника привертає наявність складних і об'ємних мовних конструкцій, інтерпретація яких вимагає осмислення і деталізації контексту. Якщо ж експліцитна інформація не викликає зазвичай великих труднощів, то імпліцитність потребує певної розшифровки і декодування.

Першою структурною характеристикою і теоретичним обґрунтуванням відмінностей і особливостей експліцитності та імпліцитності в мові стала концепція Ф. де Сосюра. У ній вчений зазначає двоїсту природу мовних одиниць. У художніх текстах найважливішу роль відіграє сприйняття читача і процес осмислення прочитаного. Певна недовомленість і наявність прихованих смислів істотно впливають на внутрішній світ читача, пробуджують інтерес до проведення розумового аналізу і створення асоціативного ряду на основі фонових знань та інтуїтивних концепцій.

Імпліцитна інформація не призначена для стовідсоткового читування, тобто імпліцитність, свого роду, є не обов'язковим фактором для відтворення. Звичайно ж, з метою глибокого і цілкового відтворення смислового навантаження тексту, імпліцитна інформація вважається необхідною для читача, адже їй відведена значна роль. Часто також за допомогою імпліцитності автори додають виразності художньому твору і тим самим сприяють зануренню читача в світ роздумів і додаванню естетичного і емоційного заряду тексту.

Варто відзначити, що імпліцитна інформація характеризується більше смисловою ємністю, ніж конкретною змістовною чи фактичною частиною. Фактична частина виражена, по більшій мірі, експліцитно [3, с. 7].

Грунтуючись на тому, що експліцитна та імпліцитна форми інформації тісно пов'язані, висновок визначається наступний: експліцитна інформація сприяє знаходженню імпліцитної, допомагає досягнути невимовне в явній формі і зрозуміти глибокий і прихований сенс висловлювання. Тут відбувається глибокий розумовий аналіз, в процесі якого формулюються певні висновки й умовиводи, які безпосередньо впливають на розуміння задуму автора художнього тексту і адекватну інтерпретацію прочитаного.

Отже, художній текст характеризується як експліцитністю, так і імпліцитністю. Експліцитна інформація відповідає за передачу конкретних даних за допомогою доречно підібраних мовних одиниць, а

від розуміння імпліцитного залежить отримання додаткової інформації для розуміння глибоких смислів і посилів, закладених автором.

Література:

1. Левицкий Ю. А. Проблема типологии текстов. Пермь: Изд-во Пермского университета, 1998. 106с.
2. Борисова Е.Г. ИмPLICITная информация в лексике. *ИмPLICITность в языке и речи. М.: Яз. рус. культуры, 1999. С. 30 – 42.*
3. Просяникова, О.И. Актуализация имPLICITности художественной детали в текстах психологической прозы: автореф. ... канд. филол. наук. Санкт-Петербург-Пушкин, 2004. 174 с.
4. Долинин К.А. Интерпретация текста: французский язык. М.: КомКнига, 2005. 304 с.

ПОНЯТТЯ «ПЕРФОРМАТИВНІСТЬ» В СУЧАСНОМУ ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Мусатова А. С.

*аспірант кафедри романо-германської філології
та методики викладання іноземних мов
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: **Савчук Г. В.***

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романо-германської філології
та методики викладання іноземних мов
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Дослідження явища дискурсу безсумнівно дозволяє розширити можливості лінгвістичного аналізу та, відповідно, сприяє розвитку сучасної мовознавчої науки.

Традиційно прийнято виділяти наступні типи дискурсу : персональний (особистісно-орієнтований дискурс), що реалізується в побутовому спілкуванні та інституційний (статусно-орієнтований) – реалізується у межах статусно-рольових відносин [2, с. 278]. Останній, в свою чергу, можна поділити на релігійний, медичний, діловий, політичний, дипломатичний, адміністративний, юридичний, військовий тощо [1, с. 24].